

mnoge, da so se mu priključili. Zdaj je vanj vpisanih 112 članov, ima pa že tudi prvega častnega člana – Ervina Sorča, ki je napisal monografijo o Bohinjskem predoru in v njej objavil mnogo povsem novih podatkov, ki so za zgodovino tega prostora nadvse važni (predvsem za južno, podbrško gradbišče so bili prej podatki zelo skopi). Poleg tega je prispeval več kakovostnih predlogov za obeležitev stoletnice Bohinjske proge v Podbrdu in pomagal pri njihovi uresnitvi. Njemu gre zasluga, da je Podbrdo obiskal Švicar Milan Lusser, vnuk po obeh glavnih možeh pri gradnji predora.

Skupne akcije in dogodki so dodobra povezale člane društva in s tem tudi vasi zgornjega dela Baške grape. Društvo je poskrbelo, da so v upravnem odboru predstavniki krajevnih skupnosti od Petrovega Brda do Grahovega. Enakovrednost vasi se kaže tudi v dejstvu, da sestanki in prireditve »krožijo« po različnih vaseh. Enkrat letno se društvo predstavlja navzven na dnevu odprtih vrat, na katerem poskrbijo za strokovne razlage in prikaze dela v objektih dediščine. Poleti je društvo sofinanciralo izobraževanje osmih članov in članic za lokalne vodnike. Ti so vodstvo po objektih obogatili tudi z zgodbami, ki so jih izvedeli od nekdanjih lastnikov in uporabnikov te dediščine. Julija 2007 je

DBD dan odprtih vrat zaključilo s predavanjem strokovnjakinje za interpretacijo dediščine Marjete Keršič Svetel.

Društvo Baška dediščina v pisni obliki in z bogatim fotografskim fondom skrbno vodi svojo dokumentacijo, nekatere dogodke pa člani beležijo tudi s kamero. Javnost društvo obvešča s pomočjo plakatov, objav na radiu in napovednikov v časopisih ter na spletni strani Turistične zveze Gornjega Posočja <http://www.dolina-soce.com/tolmin/6>, kjer zaenkrat gostuje. V letu 2008 načrtuje tudi lastno spletno stran. Društvo seveda skrbi tudi za ažurno obveščanje svojih članov, še več, razvaja jih z novoletnimi voščilnicami in jim vošči celo ob rojstnih dnevih.

Društvo Baška dediščina je torej zelo prijazno in delavno društvo, ki ne skrbi samo za ohranjanje dediščine zgornjega dela Baške grape, ampak tudi za ohranjanje skupnosti same. S svojo dejavnostjo postavlja podlago za etnološko-ekološki turizem, ki bo, upajmo, pomagal preživeti vsaj nekaj družinam. Dolgoročno bo tako društvo prispevalo tudi k ohranitvi življenja v Baški grapi.

Datum prejema članka v uredništvo: 26. 11. 2007.

NAGOVOR OB MURKOVANJU 2007

Dolgo sem razmišljala o tem, kaj naj povem v slavnostnem nagovoru, saj je to častno dolžnost treba izkoristiti za kaj pomembnega. Potem pa sem se 21. oktobra udeležila *burnjaka*, praznika kostanja v Gorenjem Tarbiju v Benečiji v Italiji, in to tako, da sem šla skupaj z domačini s Kambreškega tja in nazaj prek meje na mostu čez Idrijo v Podklancu. Torej čez prehod, ki tudi po vstopu Slovenije v EU še ni bil odprt, a so domačini vsa ta leta prirejali pohode čezenj, za kar so vsakič morali pridobiti posebno dovoljenje. Letošnji pohod na *burnjak* čez mejni prehod je bil zadnji, saj bodo z vstopom v schengenski prostor odpravljene meje, zato je bilo vzdušje posebno slovesno in smo se skupaj s policajema tudi slikali za spomin na to zgodovinsko spremembo. Takrat sem pomislila, da bo se bo na drugem koncu Slovenije zgodilo prav obratno, da bo schengenska meja razmejila Slovenijo od Hrvaške, potem ko smo še pred nepolnima desetletjema prosto prehajali sem in tja, kot da bi meje sploh ne bilo. Zazdelo se mi je, da je vstop v shengensko območje tudi za etnologijo v tem času najpomembnejši dogodek in bi zato bilo zelo primerno, da bi mu bil posvečen tudi ta slavnostni nagovor.

Na tem mestu ne želim niti poskušati, da bi orisala razsežnosti sprememb, ki bodo nastopile z nočjo med 21. in 22. decembrom. Gre za dogajanje, povezano z osrednjimi vprašanji, s katerimi se ukvarja naša etnologija, saj imamo v vseh raziskavah, vsaj posredno, opravka z mejami in njihovimi posledicami, ne samo v obmejnih območjih, ampak na celotnem slovenskem etničnem ozemlju.

Ko meje z Italijo, Avstrijo in Madžarsko ne bo več in bo stekla nova meja s Hrvaško, se bomo šele lahko polno zavedli, koliko je sploh raziskano 20. stoletje. Težko si je predstavljati nove možnosti za terensko delo v krajih, do katerih smo se v preteklosti vozili daleč naokrog prek mejnih prehodov, sedaj pa ne bo več nobene ovire. Na vseh straneh se nakazujejo pereča vprašanja za etnološke raziskave, tako tam, kjer bo meja odstranjena, kot tudi tam, kjer bo postavljena.

V novi luči se bo izkazal tudi pomen dela kolegov v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, ne samo strokovnjakov in ustanov, ampak vseh, ki so zbirali, zapisovali, ohranjali in raziskovali na etnološkem področju v krajih, kjer živijo Slovenci in slovensko govoreči ljudje v teh državah. Čeprav so etnološke ustanove v Sloveniji v zamejstvu opravile veliko dragocenih raziskav, pa naj danes posebej poudarim vlogo Slovenskega etnološkega društva, ki je v vsem času svojega obstoja povezovalo ljudi, vzpodbujalo etnološko delo in marsikdaj tudi nadomeščalo delo ustanov.

Zadnji tak dosežek, končan v pravem trenutku, saj smo se z njim časovno skoraj dotaknili vstopa v schengenski prostor, je bilo pet posvetovanj o slovenski manjšini v sosednjih državah: leta 2001 na Tržaškem v Italiji, leta 2002 v Porabju na Madžarskem, leta 2003 na Koroškem, leta 2004 na Štajerskem v Avstriji in leta 2005 v Zagrebu na Hrvaškem. Sad omenjenih posvetovanj so trije zborniki: *Odstrta dediščina: Etnološko delo in muzejske zbirke Slovencev v Italiji, na Madžarskem in v Avstriji*

(2003), *Etnološka dediščina in kulturna podoba štajerskih Slovencev* (2005), *Slovenci na Hrvaškem – dediščina in sedanost* (2006). Pri organiziranju posvetovanj so z društvom sodelovale številne etnološke in manjšinske organizacije: Narodna in študijska knjižnica in Inštitut za etnologijo iz Trsta; Muzej Savaria iz Sombotela, Zveza Slovencev na Madžarskem iz Monoštra, Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik, Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza iz Celovca, Kulturno društvo člen 7 za avstrijsko Štajersko iz Potrne, Svet slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb in Slovenski dom iz Zagreba. Naj povem, da smo s predsednico društva Heleno Rožman in sourednico zbornika Katalin Munda Hirnök oktobra predstavile zbornik *Slovenci na Hrvaškem – dediščina in sedanost* (2006) v Slovenskem domu v Zagrebu. Pričakala nas je polna dvorana poslušalcev, po našem izvajanju pa so nas presenetili npr. z vprašanjem, kdaj bomo napisali etnološko knjigo o Slovencih v Zagrebu. Sledil je slap pobud o tem, kaj vse bi bilo treba raziskati, povedali pa so tudi, kaj vse zbirajo in raziskujejo sami. Nismo jim mogle dati kaj več kot to, da smo se na splošno strinjale z mnenjem, da bi bilo to res zanimivo.

Gotovo se bo v prihodnosti pred slovensko etnologijo postavila vse bolj pereča naloga raziskovanja načina življenja Slovencev v nekdanjih jugoslovanskih republikah, po drugi strani pa tudi priseljencev iz nekdanjih jugoslovanskih republik, ki bogatijo kulturno pestrost Slovenije in katerih kultura in način življenja tudi še nista bila, razen redkih izjem, predmet sistematičnih etnoloških raziskav. Ni naša naloga in tudi ni danes prava priložnost za to, da bi govorili o tem, kdo bi moral ali kdo se bo moral lotiti teh izredno zanimivih in pomembnih tematik, zato naj le zaželim, da bi slovenska etnologija, kolikor je le v njeni moči, prispevala k razumevanju kulturnih procesov, ki jih bodo povzročile odstranjene in novo postavljene meje; upamo, da bo Slovensko etnološko društvo, ki je vedno znalo postaviti na dnevni red relevantne etnološke teme, tudi v prihodnje opravljalo to svoje poslanstvo, če ne drugače, s prepotrebnimi povezavami in posvetovanji.

Datum prejema članka v uredništvo: 30. 11. 2007.

Drugi članki ali sestavki / 1.25

Tanja Tomažič

SOMBOTEL – ETNOLOGI PO POTI SV. MARTINA

Rajža Slovenskega etnološkega društva

Kip Avgusta Pavla pred po njem imenovanim muzejem v Sombotelu.

Foto: Irena Destovnik, 16. 6. 2007

Dolgo nas je že vabila kolegica dr. Marija Kozar Mukičeva, da bi se oglasili pri njej v muzeju v Sombotelu in si obenem ogledali še mesto in bližnji muzej na prostem. In dolgo so se pripravljali za to pristojni in končno se je izbrana družčina najbolj zagnanih etnologov in njihovih pristašev sredi junija v letošnjem letu odpravila tja. Na vabilu je bil črno na belem napisan

Razstava o romarski poti na Marijino Celje/ Mariazell.

Foto: Irena Destovnik, 16. 6. 2007

itinerarij, z natančnimi urami so bili obeleženi in zaznamovani vsi kraji, kjer se bo jedlo, kaj se bo videlo in kje nas čakajo naši gostitelji.

Vse skupaj se je začelo ob zgodnji jutranji uri v majhnem, a ljubkem avtobusu, kjer smo se šest ur zdržema po dva in dva vljudno stiskali drug k drugemu in se končno, rahlo zverženi,